

Προγραμματισμός και Οργάνωση Μαθήματος στη Μέση Εκπαίδευση

Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Αντικαταστατών Εκπαιδευτικών
Μέσης Εκπαίδευσης 2018–2019

Εισηγήτρια: Δρ Ανδρεανή Μπάιτελμαν
Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου

Δομή Σεμιναρίου

1. Εισαγωγή
2. Προγραμματισμός
3. Οργάνωση Μαθήματος _ Βιωματικό Εργαστήριο
4. Αξιολόγηση Σεμιναρίου
5. Πιστοποιητικά Παρακολούθησης

Προγραμματισμός διδακτέων στη Μέση Εκπαίδευση

Τι είναι ο Προγραμματισμός στην Εκπαίδευση;

- ▶ Προδιδακτικές δραστηριότητες του εκπαιδευτικού που στοχεύουν στη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού έργου.

Είδη Προγραμματισμού στην Εκπαίδευση

- ▶ Μακροπρόθεσμος προγραμματισμός (ετήσιος)
  - ▶ Μεσοπρόθεσμος προγραμματισμός (τριμηνιαίος, μηνιαίος, εβδομαδιαίος)
  - ▶ Βραχυπρόθεσμος προγραμματισμός (ημερήσιος).
-

Μακροπρόθεσμος Προγραμματισμός

Για τον σχεδιασμό του μακροπρόθεσμου προγραμματισμού, ο εκπαιδευτικός επιβάλλεται να ενημερωθεί για τα αναλυτικά προγράμματα:

- ▶ Φιλοσοφία,
- ▶ Σκοποί και στόχοι,
- ▶ Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας,
- ▶ Μεθοδολογία της διδασκαλίας,
- ▶ Αξιολόγηση του μαθητή,
- ▶ Διδακτικά εγχειρίδια / Διδακτικό υλικό
- ▶ Προγραμματισμοί

Αναλυτικά Προγράμματα / Δείκτες Επιτυχίας και Δείκτες Επάρκειας

Αναλυτικά Προγράμματα / Δείκτες Επιτυχίας και Δείκτες Επάρκειας

Οι **Δείκτες Επιτυχίας** αναφέρονται στα μαθησιακά αποτελέσματα τα οποία αναμένεται να επιτύχουν οι μαθητές.
Εξεταστέα.

Οι **Δείκτες Επάρκειας** αναφέρονται στα **προαπαιτούμενα** και **διδακτέα**, στο τι πρέπει να διδαχθεί ο μαθητής, για να επιτύχει καθορισμένα μαθησιακά αποτελέσματα.

Οι Δείκτες περιλαμβάνουν όλα τα είδη μάθησης, δηλαδή τις **πληροφορίες, έννοιες, δεξιότητες, τρόπο σκέψης και στρατηγικές, στάσεις και αξίες** τις οποίες αναμένεται μέσα από την εκπαίδευση να αναπτύξει ο/η μαθητής/τρια, ως Μαθησιακά Αποτελέσματα, τα οποία πιστοποιούν την ανάπτυξη και τις ικανότητές του/της μαθητή/τριας σε κάθε τάξη και επίπεδο εκπαίδευσης.

ΜΕΝΟΥ

- ➔ Οικοσελίδα
- ➔ Αναδόμηση ΑΠ - Πολιτική Δεικτών Επιτυχίας και Επάρκειας ▶
- ➔ Πολιτική των Δεικτών Επιτυχίας και Επάρκειας ▶
- ➔ Προγράμματα Σπουδών ▶
- ➔ Νέα Ωρολόγια ▶
- ➔ Εκπαιδευτικό Υλικό ▶

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ | ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ - ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

Οικοσελίδα

Τα Αναλυτικά και τα Ωρολόγια Προγράμματα Σπουδών συνιστούν τους θεμελιώδεις πυλώνες του εκπαιδευτικού μας συστήματος. Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού – στο πλαίσιο της ευρύτερης προσπάθειάς του για εκσυγχρονισμό και μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος, που εγκαινίασε τη σχολική χρονιά 2014-15 – πέτυχε τη διαμόρφωση και έγκριση από το Υπουργικό Συμβούλιο Νέου Ωρολογίου Προγράμματος, και την αναδόμηση των Αναλυτικών Προγραμμάτων. Οι καινοτομίες αυτές αρχίζουν να εφαρμόζονται από τη νέα σχολική χρονιά (2015-16).

Η προσπάθεια για διαμόρφωση νέων, σύγχρονων Αναλυτικών Προγραμμάτων ξεκίνησε από το 2008, ενώ το 2013 η παρούσα Κυβέρνηση ανέθεσε την αξιολόγησή τους σε Επιστημονική Επιτροπή, η οποία συστάθηκε για τον σκοπό αυτό. Λαμβάνοντας υπόψη την Έκθεση Αξιολόγησης της Επιτροπής (Ιούλιος 2014), πραγματοποιήθηκε, κατά τη σχολική χρονιά 2014-15, αναδόμηση των Αναλυτικών Προγραμμάτων στη βάση **Δεικτών Επιτυχίας και Δεικτών Επάρκειας**. Η νέα πολιτική θα αρχίσει να εφαρμόζεται πιλοτικά από τη σχολική χρονιά 2015-16. Κατά τη διάρκεια της χρονιάς αυτής θα τύχουν ενημέρωσης και επιμόρφωσης όλοι οι εκπαιδευτικοί λειτουργοί, ενώ οι Δείκτες, αφού εφαρμοστούν και αξιολογηθούν, αναμένεται να

Αναλυτικά Προγράμματα / Δείκτες Επιτυχίας και Δείκτες Επάρκειας

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ | ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ - ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

Οικοσελίδα | Επικοινωνία

ΜΕΝΟΥ

- Οικοσελίδα
- Αναδόμηση ΑΠ - Πολιτική Δεικτών Επιτυχίας και Επάρκειας
- Πολιτική των Δεικτών Επιτυχίας και Επάρκειας
- Προγράμματα Σπουδών
- Νέα Ωρολόγια
- Εκπαιδευτικό Υλικό

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ | ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ - ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

Προγράμματα Σπουδών

Προγράμματα Σπουδών ανά Μάθημα

Γνωστικό Αντικείμενο	Αναλυτικό Πρόγραμμα 2010	Δείκτες Επιτυχίας - Επάρκειας 2016	
		Δημοτικό (NOE2016)	Γυμνάσιο Λύκειο (IAN2017)

http://www.moec.gov.cy/analytika_programmata/politiki_deiktes_epitychias_eparkeias.html

http://www.moec.gov.cy/analytika_programmata/programmata_spoudon.html

[Οικοσελίδα](#) / [Νέα Ελληνική Γλώσσα](#) / [Προγραμματισμοί](#)

Προγραμματισμοί

Προτάσεις προγραμματισμού της ύλης για τη διδασκαλία του Γλωσσικού μαθήματος στο Γυμνάσιο

Θέμα	Αρχείο	Ημερομηνία
Α' Γυμνασίου		29/08/2018
Β' Γυμνασίου		29/08/2018
Γ' Γυμνασίου		29/08/2018
Συνοπτικός Πίνακας διδακτέων Νέας Ελληνικής Γλώσσας Γυμνασίου		03/09/2018

Προτάσεις προγραμματισμού της ύλης για τη διδασκαλία του Γλωσσικού μαθήματος στο Λύκειο

Θέμα	Αρχείο	Ημερομηνία
Α' Λυκείου (ανά τετράμηνο)		04/10/2018
Β' Λυκείου (ανά τετράμηνο)		04/10/2018
Γ' Λυκείου		03/09/2018
Συνοπτικός Πίνακας διδακτέων Νέας Ελληνικής Γλώσσας Λυκείου		04/10/2018

Βιολογία

Υλικό

Εργαστήριο

Προγράμματα

Επιμόρφωση

Ενημέρωση

Ημερολόγιο

Επικοινωνία

Αναζήτηση...

[Οικοσελίδα](#) / [Βιολογία](#) / [Προγραμματισμοί](#)

Προγραμματισμοί

Θέμα	Αρχείο	Ημερομηνία
Γυμνάσιο		
Προγραμματισμός Διδακτέας Ύλης Βιολογίας Α΄ Γυμνασίου		10/08/2018
Προγραμματισμός Διδακτέας Ύλης Βιολογίας Β΄ Γυμνασίου		10/08/2018
Προγραμματισμός Διδακτέας Ύλης Βιολογίας Γ΄ Γυμνασίου		10/08/2018
Λύκειο		
Προγραμματισμός Διδακτέας Ύλης Βιολογίας Α΄ Λυκείου		10/08/2018
Προγραμματισμός Διδακτέας Ύλης Βιολογίας Β΄ Λυκείου		10/08/2018
Προγραμματισμός Διδακτέας Ύλης Βιολογίας Γ΄ Λυκείου		10/08/2018

Μακροπρόθεσμος Προγραμματισμός

- ▶ να καθορίσει, με τη συμμετοχή των μαθητών, τις «καθημερινές ενέργειες ρουτίνας» που είναι αναγκαίες για την απρόσκοπτη διεξαγωγή του μαθήματος (πχ. τρόπος συλλογής και διανομής διδακτικού υλικού και τετραδίων, ομάδες εργασίας, τρόπος διεξαγωγής συνεργατικής μάθησης, τρόπος διεξαγωγής διαλογικής ρουτίνας).

Μακροπρόθεσμος Προγραμματισμός

- ▶ να συζητήσει με τους μαθητές και να καθορίσει τους τρόπους αξιολόγησης των μαθητών.

(Δίνονται ενδεικτικοί τρόποι αξιολόγησης καθώς και ενδεικτικά δοκίμια αξιολόγησης από την Επιθεώρηση).

Μακροπρόθεσμος Προγραμματισμός

- Η απασχόληση με θέματα οργανωτικά τις πρώτες βδομάδες της σχολικής χρονιάς θεωρείται καλή επένδυση χρόνου.
  - Τα οργανωτικά θέματα πρέπει να είναι αντικείμενο συνεχούς διερεύνησης και διαπραγμάτευσης με όρους που καθορίζουν ο εκπαιδευτικός, οι μαθητές και η σχολική πραγματικότητα.
-

Μεσοπρόθεσμος Προγραμματισμός

Ο μεσοπρόθεσμος προγραμματισμός γίνεται για να βοηθήσει τον εκπαιδευτικό:

- ▶ να επαναπροσδιορίσει χρονικά την πορεία της διδακτικής εργασίας,
- ▶ να επανεκτιμήσει τις επιδιώξεις του με βάση τα αποτελέσματα που έχει μέχρι τώρα η εργασία του.

Βραχυπρόθεσμος Προγραμματισμός

Ποιοι παράγοντες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά το σχεδιασμό του;

- ▶ Αναλυτικό πρόγραμμα και Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας.
- ▶ Οι μαθητές (ποιες οι προϋπάρχουσες γνώσεις, εναλλακτικές ιδέες και δεξιότητές τους, ποια ερεθίσματα χρειάζονται για να συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης, ποιες οι ιδιαιτερότητες της κάθε προσωπικότητας ξεχωριστά).

Βραχυπρόθεσμος Προγραμματισμός

- ▶ Οργάνωση μαθήματος
- ▶ Γιατί πιστεύετε ότι είναι σημαντική η ετοιμασία ενός σχεδίου οργάνωσης μαθήματος;

Οργάνωση μαθήματος

- ▶ Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας
- ▶ Στρατηγικές και μεθοδολογία που θα ακολουθηθούν
- ▶ Μέσα και υλικά που θα χρησιμοποιηθούν
- ▶ Προϋπάρχουσες γνώσεις των μαθητών
- ▶ Αφόρμηση – Ενεργοποίηση των κινήτρων των μαθητών
- ▶ Δραστηριότητες –Σύνδεση προϋπάρχουσας και νέας γνώσης
- ▶ Τρόποι αξιολόγησης: Αρχική/Διαμορφωτική/Τελική.

Μάθημα ...
Τάξη/Τμήμα/Αριθμός μαθητών ...
Ενότητα ...
Περίοδοι Διδασκαλίας ...
Διδάσκων/ουσα ...
Ημερομηνία ...

Προαπαιτούμενες γνώσεις/δεξιότητες	
Μαθησιακά Αποτελέσματα Δείκτες Επιτυχίας	Αντίστοιχα διδακτέα Δείκτες Επάρκειας
Πυρηνικές γνώσεις	
Μαθησιακά Αποτελέσματα Δείκτες Επιτυχίας	Αντίστοιχα διδακτέα Δείκτες Επάρκειας
Μετασχηματιστικές γνώσεις/δεξιότητες	
Μαθησιακά Αποτελέσματα Δείκτες Επιτυχίας	Αντίστοιχα διδακτέα Δείκτες Επάρκειας

Φάση μαθήματος	Πορεία εργασίας Δραστηριότητες [Θεωρητικό υπόβαθρο: π.χ. στοιχεία διαφοροποίησης, συνεργατικής μάθησης, ενσωμάτωσης ΤΠΕ, κ.τ.λ.]	Δείκτες	Οργάνωση τάξης	Μέσα και υλικά διδασκαλίας	Μέθοδος διδασκαλίας
Εισαγωγή Δημιουργία κλίματος δεκτικότητας					
Παρουσίαση					
Επεξεργασία Εμπέδωση					
Αξιολόγηση					

Βιβλιογραφία

Βιβλία, άρθρα, ιστοσελίδες, οπτικοακουστικό υλικό κ.ά.

Ημερήσιος Προγραμματισμός και Σχέδιο Μαθήματος

ΟΔΗΓΟΣ ΧΡΗΣΗΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Καθηγητής/τρια:

Αρ. Μαθητών/τριών :

Ημερομηνία:

Χρόνος:

Τμήμα:	Ενότητα & Θέμα Μαθήματος:	Μάθημα: ΒΙΟΛΟΓΙΑ
Απαραίτητες προϋπάρχουσες/προσπαιτούμενες γνώσεις (προηγούμενοι/προσπαιτούμενοι Δείκτες Επιτυχίας):		
Σκοπός του μαθήματος (Δείκτες Επιτυχίας ταξινομημένοι στις Συνιστώσες της μάθησης Φ.Ε.):		
1. Εννοιολογική κατανόηση:		
2. Επιστημολογική επάρκεια:		
3. Δεξιότητες Σλλογισμού:		
4. Πρακτικές και επιστημονικές δεξιότητες:		
5. Στάσεις:		
6. Εμπειρίες:		
Αφόρμηση & Προσανατολισμός (Αναφορά στους Δείκτες Επιτυχίας & Επάρκειας):		
Περιεχόμενο	Μαθησιακή Διαδικασία	Μαθησιακό Περιβάλλον
Δείκτες Επάρκειας	Πορεία δραστηριότητας και χρόνος (min)	Οργάνωση τάξης Μαθησιακά Εργαλεία/ Υλικά και Εξοπλισμός Ρόλος εκπαιδευτικού
1.	Διδακτική προσέγγιση • Διερευνητική μάθηση • Προβληματοκεντρική μάθηση	• Διδασκαλία στην ολομέλεια • Ατομική δραστηρ/τητα • Εργασία μαθητών ανά ζεύγη • Εργασία οικοδομικής γνώσης
2.	• Προκαθορισμένη πορεία δραστηριοτήτων για οικοδόμηση γνώσης	• Πίνακας • Βιβλίο Δραστ/των • Σημειώσεις • Καρτέλες • Πειραματόζωα • Πειραματικά Φυτά • Χάρτες • Μοντέλα • Η/Υ • Διαδίκτυο • Βιντεοπροβολέας • Επίδιαφανοσκόπιο
3.	• Συνεργατική οικοδομική μάθηση • Διερεύνηση • Έρευνα Πεδίου	• Αφηγητής, • Διευκολυντής, • Καθοδηγητής, • Κριτικός φίλος, • Παρακινήτης, • Εμπνευστής, • Διαμεσολαβητής, • Συντονιστής, • Ερμηνευτής, • Επικεντρωτής, • Άλλο

4.		Πρακτική • Προβληματισμός • Διερεύνηση επίδρασης μεταβλητών • Συλλογή δεδομένων • Επεξεργασία και έκφραση ιδεών • Πρόβλεψη-Παρατήρηση-Ερμηνεία • Επινόηση μηχανισμού λειτουργίας του φαινομένου/συστήματος • Επεξεργασία εννοιολογικού μοντέλου • Επισκόπηση • Άλλο	• Εργασία σε σταθμούς ή κέντρα • Άλλο	• Κινητό τηλέφωνο • Μικροσκόπιο • Στερεοσκόπιο • Θερμόμετρο • Χρονόμετρο • Χημικά αντιδραστήρια • Άλλα
5.				
6.				
7.				

Ολοκλήρωση μαθήματος με αναφορά στους Δείκτες Επάρκειας και Επιτυχίας

Εργασίες για το σπίτι και Δείκτες Επιτυχίας που υποστηρίζουν:

Είδος Αξιολόγησης των Δεικτών Επιτυχίας	Εργασία αξιολόγησης των Δεικτών Επιτυχίας
1. Αρχική/διαγνωστική αξιολόγηση	• Παρατήρηση • Παιδαγωγικό ημερολόγιο με αφηγηματικές καταγραφές • Συνέντευξη – προφορική εξέταση • Πρακτική αξιολόγηση εργαστηριακών δεξιοτήτων
2. Διαμορφωτική αξιολόγηση	• Ατομικά φύλλα εργασίας • Φύλλα ομαδικής εργασίας • Τετράδιο εργασιών (εργαστηριακών ασκήσεων, εργασίας πεδίου κ.λπ.) • Δημιουργικές διερευνητικές εργασίες (τύπου <i>project, posters</i>) • Φύλλα αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης • Φάκελος εργασιών - επιτευγμάτων (<i>portfolio</i>) • Γραπτά διαγνωστικά δοκίμια
3. Τελική αξιολόγηση	

**Βιωματικά εργαστήρια
για σχέδια μαθήματος:**

**Α. Μπάιτελμαν
Α. Αντωνιάδου
Α. Γεωργούδης**

**Σας ευχαριστούμε πολύ για
την προσοχή σας!!!**

**Επικοινωνία:
Δρ Ανδρεανή Μπάιτελμαν
a.baytelman@gmail.com**